

หลักการ CARE สำหรับการกำกับดูแล ข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง

การหลอมรวมกันของโครงสร้างเทคโนโลยีพื้นฐานและการเชื่อมต่อดิจิทัลจนยากที่จะแยกจากกัน ได้เพิ่มมูลค่าข้อมูลทั่วโลก

ไม่ว่าความรู้ที่มีอยู่จะถูกแปลงให้เป็นดิจิทัล หรือจะบันทึกใหม่ 'ให้กำเนิดแบบดิจิทัล' (born digital) ล้วนมีผลสำคัญต่อการตัดสินใจ การจัดสรรทรัพยากร และนวัตกรรม ข้อมูลมีนัยสำคัญต่อความสามารถของชนเผ่าพื้นเมืองในการใช้สิทธิส่วนบุคคลและส่วนร่วมต่อการกำหนดตนเอง ชนเผ่าพื้นเมืองมักถูกกีดกันจากเวทีการตัดสินใจ และความรู้ถูกลดทอนความสำคัญลงเมื่อความรู้ดังกล่าวเป็นเพียงการถ่ายทอดบอกเล่าปากเปล่าเท่านั้น

ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (UNDRIP: UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) ยืนยันสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองในการปกครองตนเองและอำนาจในการควบคุมมรดกทางวัฒนธรรมของชนเผ่าพื้นเมือง (เช่น ข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง) ที่ฝังอยู่ในภาษา ความรู้ การปฏิบัติ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ และอาณาเขต ข้อมูลชนเผ่าพื้นเมืองรวมถึงข้อมูลที่รวบรวมโดยรัฐบาลและสถาบันต่าง ๆ เกี่ยวกับชนเผ่าพื้นเมืองและอาณาเขต เกิดจากความสามารถและสมรรถนะของชนเผ่าพื้นเมืองอย่างแท้จริง เพื่อให้ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและความรับผิดชอบต่อทุกอย่างที่ได้สร้างขึ้น

อธิปไตยข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง (Indigenous Data Sovereignty) สร้างเสริมสิทธิการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สอดคล้องกับค่านิยมและผลประโยชน์ส่วนรวมของชนเผ่าพื้นเมือง

ในปัจจุบัน การขับเคลื่อนไปสู่ข้อมูลเปิด (open data) และวิทยาศาสตร์แบบเปิด (open science) ไม่ได้คำนึงถึงสิทธิและผลประโยชน์ของชนเผ่าพื้นเมืองอย่างเต็มที่ หลักการส่วนใหญ่ที่มีอยู่ภายใต้การขับเคลื่อนข้อมูลเปิด (เช่น หลักการ FAIR: ค้นหาได้ - Findable, เข้าถึงได้ - Accessible, ทำงานร่วมกันได้ - Interoperable, นำมาใช้ใหม่ได้ - Reusable) มุ่งเน้นไปที่ลักษณะของข้อมูลที่อำนวยความสะดวกในการแบ่งปันข้อมูลที่เพิ่มขึ้นระหว่างกลุ่ม แต่กลับละเว้นความ

แตกต่างเชิงอำนาจและบริบททางประวัติศาสตร์ การมุ่งเน้นที่เพิ่มการแบ่งปันข้อมูลเพียงอย่างเดียวสร้างความตึงเครียดให้ชนเผ่าพื้นเมืองที่ยืนยันจะควบคุมการประยุกต์และใช้ข้อมูลและความรู้ของชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ทั้งนี้ อธิปไตยข้อมูลของชนเผ่าพื้นเมืองรวมถึงสิทธิในการสร้างมูลค่าจากข้อมูลของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีพื้นฐานมาจากมุมมองต่อโลกของชนเผ่าพื้นเมืองและสิทธิการตระหนักถึงโอกาสในเศรษฐกิจความรู้โดยหลักการ CARE สำหรับการกำกับดูแลข้อมูลชนเผ่าพื้นเมืองมุ่งเน้นที่ผู้คนและวัตถุประสงค์เป็นหลัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของข้อมูลในการพัฒนานวัตกรรมของชนเผ่าพื้นเมืองและการกำหนดตนเอง หลักการเหล่านี้ช่วยส่งเสริมหลักการ FAIR (www.go-fair.org) ที่มีอยู่แล้ว ผลักดันการขับเคลื่อนข้อมูลเปิดและข้อมูลอื่น ๆ โดยให้ความสำคัญกับคนและวัตถุประสงค์เพื่อกิจกรรมสนับสนุนและแสวงหา

กลุ่มผลประโยชน์อำนาจอธิปไตยข้อมูลของชนเผ่าพื้นเมืองระหว่างประเทศ พันธมิตรข้อมูลการวิจัย (Research Data Alliance). (กันยายน พ.ศ. 2562). "หลักการ CARE สำหรับการกำกับดูแลข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง." The Global Indigenous Data Alliance. GIDA-global.org

หลักการ CARE

หลักการกำกับดูแลข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง

ผลประโยชน์ส่วนรวม

ระบบนิเวศข้อมูลจะต้องได้รับการออกแบบและทำงานในรูปแบบที่ช่วยให้ชนเผ่าพื้นเมืองได้รับประโยชน์จากข้อมูล

C1

เพื่อการพัฒนาและนวัตกรรมอย่างครอบคลุม

รัฐบาลและสถาบันต่าง ๆ ต้องสนับสนุนอย่างจริงจังให้มีการใช้ข้อมูลและการนำข้อมูลกลับมาใช้ใหม่โดยชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชน ด้วยการอำนวยความสะดวกให้จัดตั้งรากฐานสำหรับนวัตกรรมของชนเผ่าพื้นเมือง สร้างมูลค่า และส่งเสริมกระบวนการพัฒนาตนเองในท้องถิ่น

C2

เพื่อธรรมาภิบาลที่ดีขึ้นและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อมูลสร้างธรรมาภิบาลให้กระบวนการทำงานตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงานและการประเมินผล ที่รองรับความต้องการด้านบริการและนโยบายของชุมชนพื้นเมือง ข้อมูลยังช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน หน่วยงานสถาบัน และภาครัฐเพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสม การใช้ข้อมูลเปิดอย่างมีจริยธรรมสามารถปรับปรุงความโปร่งใสและการตัดสินใจ โดยให้ชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนมีความเข้าใจที่ดีขึ้น ในเรื่องชนชาติ ดินแดน และทรัพยากร ทำนองเดียวกันก็สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของบุคคลภายนอกที่มีผลกระทบต่อชนเผ่าพื้นเมือง

C3

เพื่อผลลัพธ์ที่เป็นธรรม

ข้อมูลของชนเผ่าพื้นเมืองมีพื้นฐานมาจากค่านิยมของชุมชนที่ขยายไปสู่สังคมขนาดใหญ่ คุณค่าใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากข้อมูลของชนเผ่าพื้นเมืองนั้นควรเป็นประโยชน์ต่อชุมชนชนเผ่าพื้นเมือง โดยตั้งอยู่บนฐานแห่งของความเท่าเทียมและเอื้อต่อเจตนาธรรมย์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

หลักการ CARE

หลักการกำกับดูแลข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง

อำนาจในการควบคุม

สิทธิและผลประโยชน์ในข้อมูลของชนเผ่าพื้นเมืองต้องได้รับการยอมรับและให้อำนาจในการควบคุมใช้ข้อมูลนั้น นโยบายการกำกับดูแลข้อมูลชนเผ่าพื้นเมืองเอื้อให้ชนเผ่าพื้นเมืองและองค์กรที่ทำหน้าที่ปกครองสามารถกำหนดวิธีการแสดงและระบุข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง เช่นเดียวกับข้อมูลดินแดน อาณาเขต ทรัพยากร ความรู้ และตัวบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของชนเผ่าพื้นเมืองได้

A1

ตระหนักถึงสิทธิและผลประโยชน์

ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิและผลประโยชน์ต่อองค์ความรู้และข้อมูลของชนเผ่าพื้นเมือง ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิฉันท์หาญาติที่ได้รับการบอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) ทั้งส่วนรวมและส่วนบุคคล ในการรวบรวมและใช้ข้อมูล รวมถึงการพัฒนา นโยบายข้อมูลและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

A2

ข้อมูลสำหรับการกำกับดูแล

ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิในข้อมูลที่เป็นมุมมองต่อโลกของพวกเขา และข้อมูลที่เพิ่มอำนาจในการกำหนดและปกครองตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยข้อมูลของชนเผ่าพื้นเมืองต้องสามารถนำไปใช้ได้และเข้าถึงได้โดยชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อสนับสนุนการกำกับดูแลของชนเผ่าพื้นเมือง

A3

การกำกับดูแลข้อมูล

ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิพัฒนาข้อระเบียบในการกำกับดูแลวัฒนธรรมสำหรับข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง และกลายเป็นผู้นำที่แข็งขันในการดูแลและเข้าถึงข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทองค์ความรู้ชนเผ่าพื้นเมือง

หลักการ CARE

หลักการกำกับดูแลข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง

CARE

ผลประโยชน์
ส่วนรวม
Collective Benefit

อำนาจ
ในการควบคุม
Authority to Control

ความรับผิดชอบ
Responsibility

จริยธรรม
Ethics

ความรับผิดชอบ

คนทำงานเกี่ยวข้องกับข้อมูลชนเผ่าพื้นเมืองต้องมีความรับผิดชอบต่อการแบ่งปันวิธีการใช้ข้อมูลเหล่านั้น เพื่อสนับสนุนการกำหนดตนเองและผลประโยชน์ส่วนรวม ความรับผิดชอบนี้จะประจักษ์ด้วยหลักฐานที่แสดงถึงความพยายามและประโยชน์ต่อส่วนรวมที่เกิดขึ้นกับชนเผ่าพื้นเมืองที่มีความหมายและมีอยู่อย่างเปิดเผยได้

R1

เพื่อความสัมพันธ์เชิงบวก

การใช้ข้อมูลชนเผ่าพื้นเมืองจะเกิดขึ้นไม่ได้ เว้นเสียแต่จะมีการเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นด้วยความเคารพ การตอบแทน ความไว้วางใจ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตามที่กำหนดโดยชนเผ่าพื้นเมืองที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลนั้น คนทำงานด้านข้อมูลชนเผ่าพื้นเมืองต้องรับผิดชอบต่อการสร้าง ความมั่นใจว่าการสร้าง ติความ และใช้ข้อมูลเหล่านั้นเป็นไปเพื่อคำชู้หรือแสดงความเคารพต่อศักดิ์ศรีของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชน

R2

เพื่อขยายสมรรถนะและขีดความสามารถ

การใช้ข้อมูลชนเผ่าพื้นเมืองก่อให้เกิดความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน เพื่อเพิ่มพูนความรอบรู้ด้านข้อมูลในชุมชน และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านข้อมูลชนเผ่าพื้นเมืองและโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล เพื่อให้การสร้างสรรค์ การรวบรวม การบริหารจัดการ การรักษาความปลอดภัย การกำกับดูแล และการประยุกต์ใช้ข้อมูลเกิดขึ้นได้จริง

R3

เพื่อภาษาและมุมมองต่อโลกของชนเผ่าพื้นเมือง

ต้องจัดหาทรัพยากรเพื่อใช้สร้างข้อมูลที่มีพื้นฐานมาจากภาษา มุมมองต่อโลก และประสบการณ์การใช้ชีวิต (รวมถึงค่านิยมและหลักการ) ของชนเผ่าพื้นเมือง

หลักการ CARE

หลักการกำกับดูแลข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง

CARE

ผลประโยชน์
ส่วนรวม
Collective Benefit

อำนาจ
ในการควบคุม
Authority to Control

ความรับผิดชอบ
Responsibility

จริยธรรม
Ethics

จริยธรรม

สิทธิและความเป็นอยู่ที่ดีของชนเผ่าพื้นเมืองควรเป็นประเด็นหลักที่ต้องคำนึงถึงในทุกขั้นตอนของวงจรข้อมูลและของทั้งระบบนิเวศข้อมูล

E1

เพื่อลดทอนอันตรายและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อมูลจริยธรรมเป็นข้อมูลที่ไม่ตรีตรา หรือพรรณานในแง่ความบกพร่องของข้อมูล วัฒนธรรม หรือองค์ความรู้ของชนเผ่าพื้นเมือง โดยให้รวบรวมและใช้ข้อมูลจริยธรรมในรูปแบบที่สอดคล้องกับกรอบจริยธรรมของชนเผ่าพื้นเมืองตามสิทธิ์ที่ระบุไว้ในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (UNDRIP) ซึ่งการประเมินผลประโยชน์และอันตรายทางจริยธรรมควรกระทำจากมุมมองของชนเผ่าพื้นเมือง ประเทศ หรือชุมชนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลนั้น

E2

เพื่อความยุติธรรม

กระบวนการทางจริยธรรมจัดการความไม่สมดุลด้านอำนาจ ทรัพยากร และผลกระทบที่เกิดต่อการแสดงออกด้านสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและสิทธิมนุษยชน โดยต้องรวมถึงการได้เป็นตัวแทนจากชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองที่เกี่ยวข้อง

E3

เพื่อใช้ในอนาคต

การกำกับดูแลข้อมูลควรคำนึงถึงการใช้งานที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และอันตรายที่อาจเกิดขึ้นตามกรอบจริยธรรมที่วางอยู่บนพื้นฐานค่านิยมและหลักการของชุมชนพื้นเมืองที่เกี่ยวข้อง โดยรายละเอียดข้อมูลหรือเมทาดาทา (Metadata) ควรระบุถึงที่มาและวัตถุประสงค์ข้อจำกัดหรือภาระผูกพันในการใช้งานด้านอื่น ๆ รวมถึงประเด็นการยินยอมในการใช้ข้อมูล